

Stakeholder Perception Analysis of Coastal Cities Tourism for Sustainable Urban Development Case Study: Babolsar City

SusanYousef Jamali ^a, Sadruddin Metoli ^{b*}, Gholamreza Malekshahi ^c, Azita Rajabi ^d

^a. Ph.D student of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Noor Branch, Noor, Iran

^b. Associate Professor of Natural Geography and Geomorphology, Noor Branch, Islamic Azad University, Noor, Iran

^c. Associate Professor of Applied Geography Department, Mazandaran University, Babolsar, Iran

^d. Associate Professor of Geography and Urban Planning, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran

Abstract

Coastal tourism is one of the important motivating factors in tourism, and the development programs of most areas that have beaches are considered an important factor in achieving sustainable development. This will be realized if planners and managers at all levels and all forms of tourism do not consider one-dimensional development and pay attention to all stakeholders. A subject that has received less attention in most development programs. The present study aims to analyze the stakeholders' perception of tourism in the coastal city of Babolsar for the purpose of sustainable urban development. The research method is descriptive-analytical in terms of applied purpose and research methodology. The statistical population consists of four categories of beneficiaries including tourists, citizens, economic activists and experts (managers), and the sample size among the first three groups is 383 people using Cochran's formula and 20 people among the experts group were selected in an available manner. In order to analyze the data, spss software and Kolmogorov-Smirnov tests were used to check the normality of the data, and one-sample t-test was used to analyze the data. The results showed that in terms of the level of perception of the stakeholders regarding the effects of tourism on the sustainable development of Babolsar city, tourists with a score of 3.41, citizens with a score of 3.63, economic activists with a score of 3.1, and experts and managers with a score of 3.27 and in total with a level of They are average. And according to them, there is a significant difference between the perceptions of stakeholders regarding the effects of tourism on the sustainability of economic, social-cultural, physical-infrastructure, management-institutional and environmental indicators.

Keywords: Perception of Stakeholders, Coastal Tourism, Sustainable Development, Babolsar City

---

*. Corresponding author (E-mail: sadr_m1970@yahoo.com)

<http://doi.org/10.22059/JUT.2022.338755.1012>

Received: 9 April 2022; Received in revised form: 15 June 2022; Accepted: 9 August 2022

Copyright © 2022 The Authors. Published by University of Tehran. This is an open access article under the CC BY license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Extended Abstract

Introduction

Tourism is one of the most dynamic economic activities of the present age that plays an important role in sustainable development. Some researchers have introduced the sustainable development of tourism as a process associated with improving the quality of life of hosts, meeting the demand of visitors, and in turn, protecting natural and human resources. In the meantime, the critical point for achieving sustainable tourism development is to involve all stakeholders because sustainable tourism development is almost impossible without the support of stakeholders.

Mazandaran province, with the most coastline on the northern coast of Iran, has a rich source of coastal tourism activities. For this reason, it is popular with tourists. The present study focuses on the coastal city of Babolsar. Babolsar city is one of the tourism hubs in the north of the country due to its beautiful landscape, natural attractions, and artificial tourism. Although various stakeholders have been involved in the development of tourism in the city, so far no study has been conducted to identify the perception of stakeholders, including tourists, citizens, economic activists, and experts who seek their interests in the tourism industry. Therefore, studying in this field and considering and recognizing all the views of actors and stakeholders on the issue of tourism in this city should be considered. In order to determine the status of tourism sustainability, actors also express their views so that appropriate strategies and strategies can be presented. It is worth mentioning that in the process of studying the effects of tourism development, it is not enough to be satisfied with the views of local residents, because in the process of tourism development there are other stakeholders such as resources (environment), entrepreneurs, and tourists who are effective factors. Therefore, all stakeholders should be involved in tourism development. Considering the importance of the subject of the present study, it tries to measure the perceptions of tourism stakeholders in Babolsar city and, in this regard, also examines the differences between the perceptions of tourism

stakeholders. In line with this goal, a question has been formulated as follows:

- What is the perception of tourism stakeholders about the role of coastal tourism on the environment of Babolsar city?

Methodology

This research is applied and descriptive-analytical in terms of purpose and method, respectively. Also, according to the study of the coastal city of Babolsar in Mazandaran province, is a case study research. The statistical population included all stakeholders, including tourists, citizens, economic activists, tourism experts, and managers. The sample size for tourists, citizens, and entrepreneurs, according to Cochran's formula, was 383 people (divided equally among all three groups so that 128 questionnaires were distributed among each group) and among the experts and managers, which were done in an accessible way, a sample of 20 was considered. In order to analyze the data, SPSS software and the Kolmogorov-Smirnov test were used to test the normality of the data, and a sample test was used to analyze the data related to the beneficiaries.

Results and discussion

In this study, the valid Kolmogorov-Smirnov test is used to investigate the normality of the distribution of the main variables. The significance level of all variables of the Kolmogorov-Smirnov quality gap test is more than 0.05, and it is concluded that the distribution of research variables is normal. Therefore, parametric inferential statistics are used. Analysis of single-sample test data shows that the managerial-institutional index plays the lowest role with an average of 3.12 in coastal tourism from the citizens' point of view. With an average of 3.91, the environmental dimension has the most role in coastal tourism. In general, the average of all dimensions is higher than 3, which means it is above average and has a significant role in coastal tourism. Analysis of information from the perspective of economic actors shows that the economic dimension plays the lowest role, with an average of 3.09 in coastal tourism. In general, the average of all dimensions is

higher than 3, except for the physical dimension of infrastructure and management-institution, which shows the weak role of these dimensions in coastal tourism. Experts' views show that the environmental dimension plays the least role in coastal tourism, with an average of 3.12.

Conclusion

The results show that attention to the participation of all stakeholders and various actors in the planning and development process is an integral part. This is because if any of the actors are removed from the list of tourism development decision-makers and planners, there will be the possibility of obstacles and delays in tourism development, and it will delay the achievement of sustainable tourism development. Therefore, in order to achieve

sustainable development, all elements of development and all strata involved in development must have an active presence. No stakeholder can decide on behalf of another stakeholder because all of them will pursue their interests.

Funding

There is no funding support.

Authors' Contribution

All of the authors approved the content of the manuscript and agreed on all aspects of the work.

Conflict of Interest

Authors declared no conflict of interest.

Acknowledgments

We are grateful to all the scientific consultants of this paper

تحلیل ادراک ذینفعان از گردشگری شهرهای ساحلی به منظور توسعه پایدار شهری مطالعه موردی شهر بابلسر

سوزان یوسف جمالی - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد نور، نور، ایران
صدرالدین متولی^۱ - دانشیار جغرافیای طبیعی ژئومورفولوژی، واحد نور، دانشگاه آزاد اسلامی، نور، ایران
غلامرضا ملکشاهی - دانشیار گروه جغرافیا آمایش دانشگاه مازندران، بابلسر، ایران
آزیتا رجبی - دانشیار جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکزی، تهران، ایران

چکیده

گردشگری ساحلی یکی از عوامل انگیزشی مهم در گردشگری است که برنامه‌های توسعه اکثر مناطقی که دارای سواحل می‌باشند عامل مهمی در دستیابی به توسعه پایدار به شمار می‌آید. این امر در صورتی تحقق خواهد یافت که برنامه‌ریزان و مدیران در تمامی سطوح و تمامی اشکال گردشگری توسعه‌ای تک‌بعدی مدنظر قرار نداده و به همه ذی‌نفعان توجه کنند. موضوعی که در اکثر برنامه‌های توسعه‌ای کمتر به آن توجه شده است. پژوهش حاضر باهدف تحلیل ادراک ذینفعان از گردشگری شهر ساحلی بابلسر به منظور توسعه پایدار شهری به این مهم پرداخته است. روش پژوهش از نظر هدف کاربردی و متدولوژی پژوهش توصیفی - تحلیلی است. جامعه آماری شامل چهار دسته ذینفعان شامل گردشگران، شهروندان، فعالان اقتصادی و کارشناسان (مدیران) می‌باشند که حجم نمونه در میان سه گروه اول با استفاده از فرمول کوکران ۳۸۳ نفر و در میان گروه کارشناسان ۲۰ نفر به شیوه در دسترس انتخاب شدند. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آزمون‌های کلمگروف - اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن داده‌ها و از آزمون تی تک نمونه‌ای برای تحلیل اطلاعات استفاده شد. نتایج نشان داد از نظر سطح ادراک ذی‌نفعان نسبت به اثرات گردشگری بر توسعه پایدار شهر بابلسر گردشگران با امتیاز ۳/۴۱، شهروندان با امتیاز ۳/۶۳، فعالان اقتصادی با امتیاز ۳/۱ و کارشناسان و مدیران با امتیاز ۳/۲۷ و در مجموع با سطح متوسط قرار دارند. و از نظر آن‌ها تفاوت معناداری بین ادراک ذی‌نفعان نسبت به اثرات گردشگری بر پایداری شاخص‌های اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی، کلیدی - زیرساختی، مدیریتی - نهادی و زیست‌محیطی وجود دارد.

واژگان کلیدی: ادراک ذی‌نفعان، گردشگری ساحلی، توسعه پایدار، شهر بابلسر

مقدمه

امروزه گردشگری به عنوان یک صنعت، در کشورهای جهان مورد توجه قرار گرفته است؛ بسیاری از مناسبات سیاسی، اجتماعی، اقتصادی ملت‌ها از طریق این صنعت حفظ و تداوم می‌یابد (Chung et al, 2020:389). در بسیاری از کشورها، گردشگری نیروی اصلی بهبود و رشد اقتصادی کشور محسوب شده (Suhel & Bashir, 2018:34). بنابراین؛ گردشگری یکی از پویاترین فعالیت‌های اقتصادی عصر حاضر است که نقش مهمی در توسعه پایدار ایفا می‌کند (Dube, 2020:91) و می‌توان از آن به عنوان منبعی برای توسعه استفاده نمود (Bandoi et al, 2020:9). برخی محققان توسعه پایدار گردشگری را به عنوان فرایندی معرفی کردند که با بهبود کیفیت زندگی میزبانان، تأمین تقاضای بازدیدکنندگان و به همان نسبت حفاظت منابع طبیعی و انسانی در ارتباط است (Sodhro et al, 2019: 1168).

در دهه‌های اخیر رشد و توسعه صنعت گردشگری و اتخاذ آن به عنوان یکی از فعالیت‌های عمده اقتصادی از طرف کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه، برنامه ریزان را بر آن داشته تا جهت توسعه فعالیت‌های گردشگری به دو مقوله مهم که شامل افزایش کیفیت تجربه گردشگری و دیگری تلاش در جهت حفظ منافع جوامع میزبان است، توجه نماید (رضایی مقدم و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۳۰).

در این بین نکته مهم برای دستیابی به توسعه پایدار گردشگری دخالت دادن همه ذی‌نفعان است، چراکه بدون حمایت ذی‌نفعان توسعه گردشگری به شکل پایدار تقریباً غیرممکن است (Budneau, 2005:91). هدف از توسعه گردشگری رسیدن به نتایجی است که بهترین تعادل منافع و هزینه‌ها را برای تمام گروه‌های ذی‌نفع فراهم کند (Ap, 1992:666). در همین راستا، اخیراً درک و فهم ادراک ذینفعان نسبت به اثرات و حمایت آن‌ها از فرایند توسعه گردشگری مورد توجه بسیاری از محققان قرار گرفته است (موحد و همکاران، ۱۳۹۹: ۲). درک ذی‌نفعان از آثار گردشگری از مهم‌ترین مؤلفه‌ها برای حمایت آن‌ها از توسعه گردشگری به شمار می‌آید (اکبریان رونیزی و بدری، ۱۳۹۴: ۴۸). چراکه افراد، گروه‌ها، سازمان‌ها و اقشار مختلفی در فعالیت‌های مربوط به صنعت گردشگری به شیوه‌های مختلفی نقش دارند و به صورت مستقیم و یا غیرمستقیم بر رونق و یا عدم رونق آن تأثیر می‌گذارند که در راستای دستیابی به گردشگری پایدار شناسایی و مشارکت آن‌ها ضروری است. از این رو برای اینکه توسعه گردشگری بیشترین شانس موفقیت را داشته باشد؛ بررسی و شناخت کامل نگرش‌ها و علائق ذی‌نفعان الزامی ضروری و اجتناب‌ناپذیر برای برنامه‌ریزی و مدیریت پایدار در گردشگری است (Byrd & Gustke, 2004: 98).

استان مازندران با دارا بودن ۳۳۵ کیلومتر از ساحل دریای مازندران، به عنوان استانی که بیش‌ترین خط ساحلی را در سواحل شمالی ایران به خود اختصاص داده است منبع سرشاری از فعالیت‌های گردشگری ساحلی دارد. به همین دلیل با اقبال گردشگران روبرو است. در این راستا مطالعه پژوهش حاضر بر روی شهر ساحلی بابلسر متمرکز شده است. شهر بابلسر به دلیل چشم‌انداز زیبا و جاذبه‌های طبیعی و مصنوع گردشگری یکی از قطب‌های گردشگری در شمال کشور است. وجود انواع جاذبه‌های گردشگری و بازار و محصولات غذایی و ... همواره امکان جذب هر چه بیشتر گردشگران را فراهم کرده است. با وجود اینکه گروه‌های ذینفع مختلفی در توسعه گردشگری این شهر نقش داشته‌اند اما تاکنون مطالعه‌ای در زمینه شناخت ادراک ذینفعان از جمله گردشگران، شهروندان و فعالیت اقتصادی و کارشناسان که هر کدام به دنبال منافع خود از صنعت گردشگری می‌باشند انجام نشده است. تداوم این امر موجب خواهد شد ذی‌نفعان گردشگری که هر کدام به دنبال منافع خود هستند وظایف و مسئولیت‌های خود را نشناخته و نتوانند در توسعه پایدار گردشگری به درستی نقش خود را ایفا کنند. بنابراین مطالعه در این زمینه و در نظر گرفتن و شناخت همه دیدگاه‌های کنشگران و ذینفعان نسبت به موضوع گردشگری در این شهر بایستی مورد توجه قرار بگیرند. تا ضمن مشخص کردن وضعیت پایداری گردشگری، کنشگران نیز دیدگاه‌های خود را بیان دارند تا بتوان راهبردها و استراتژی‌های مناسب و درخور ارائه داد. شایان ذکر است در فرآیند بررسی آثار گردشگری و توسعه آن اکتفای صرف به دیدگاه ساکنان محلی کافی نیست، چراکه در فرایند توسعه گردشگری تنها این افراد نیستند که گردشگری را شکل می‌دهند بلکه ذی‌نفعان دیگری چون منابع

(محیط)، کارآفرینان و گردشگران مطرح است که از عوامل و عناصر موثر به شمار می‌آیند (اکبریان رونیزی و بدری، ۱۳۹۴: ۴۸) بنابراین می‌باید تمام گروه‌های ذی‌نفع در توسعه گردشگری مشارکت داده شوند. با توجه به اهمیت موضوع پژوهش حاضر تلاش دارد تا ادراک ذینفعان گردشگری در شهر بابلسر را موردسنجش قرار دهد و در همین راستا تفاوت ادراک ذینفعان از گردشگری را نیز بررسی نماید. در راستای این هدف سوآلی به شرح زیر تدوین شده است. ادراک ذینفعان گردشگری از نقش گردشگری ساحلی بر محیط شهر بابلسر چگونه است؟ در زمینه ادراک ذینفعان از گردشگری تاکنون مطالعاتی انجام شده است که در ادامه به مهم‌ترین و مرتبط‌ترین آن‌ها با پژوهش حاضر اشاره شده است.

فضلی و همکاران (۱۴۰۰) در پژوهشی به تحلیل ادراک ذی‌نفعان از مسئولیت اجتماعی مجتمع‌های گردشگری مطالعه موردی: مجتمع‌های گردشگری روستایی استان تهران پرداخته است. نتایج نشان داده است که بین درک اجتماع محلی، گردشگران، مدیران محلی و مدیران مجتمع تفاوت وجود دارد.

حاتمی خانقاهی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان ادراکات جامعه محلی به عوامل موثر بر رونق گردشگری در روستای بیله درق اردبیل: پژوهشی در چارچوب روش‌شناسی کیو به این نتیجه رسیده است که دو عامل مهم در خصوص روش‌های رونق حضور گردشگر در نمونه موردی وجود دارد: ذهنیت اول بیانگر برتری عوامل و اقدامات کالبدی و ذهنیت دوم بیانگر اهمیت اقدامات اجتماعی و فرهنگی است.

موحد و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی به تحلیل ادراک ذینفعان از پایداری اثرات گردشگری در شهر لاهیجان پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان داده است که وضعیت توسعه گردشگری در شهر لاهیجان به لحاظ اقتصادی (۳/۲۴)، اجتماعی (۳/۱۶)، زیست‌محیطی (۳/۰۷) و بالاتر از حد متوسط و متمایل به وضعیت خوب و در بد کالبدی (۲/۸۰) پایین‌تر از حد متوسط و متمایل به وضعیت نامناسب قرار دارد. از نظر سطح ادراک ذینفعان نسبت به پایداری اثرات گردشگری در شهر لاهیجان، سرمایه‌گذاران با امتیاز ۳/۶ دارا ادراک بالاتر از متوسط، ساکنین محلی، مدیران و گردشگران به ترتیب با امتیازات ۲/۸۸، ۲/۸۷ و ۲/۸۳ در سطح نامطلوب متمایل به متوسط قرار دارند. همچنین نتایج تحلیل واریانس یک‌طرفه نشان داد که تفاوت معناداری بین ادراک ذینفعان گردشگری نسبت به پایداری اثرات گردشگری از نظر اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی وجود دارد. در مقابل تفاوت معناداری بین ادراک ذینفعان گردشگری نسبت به پایداری اثرات گردشگری از نظر کالبدی وجود ندارد.

رضایی مقدم و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به اولویت‌بندی ذی‌نفعان گردشگری مذهبی کلان‌شهر مشهد پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که جامعه میزبان (با وزن نرمال شده ۰/۱۹۱)، سازمان‌ها و نمادها (با وزن نرمال شده ۰/۱۸۴)، جامعه میهمان (با وزن نرمال شده ۰/۱۷۹)، رقبا (با وزن نرمال شده ۰/۱۶۲)، عرضه‌کنندگان کالا و خدمات گردشگری (با وزن نرمال شده ۰/۱۵۲) و محققین و کارشناسان (با وزن نرمال شده ۰/۱۳۰) به ترتیب مهم‌ترین اهمیت را دارا می‌باشند. تبریزی (۱۳۹۵) در پژوهشی به ارزیابی عملکرد گردشگری آشپزی در روستای سرولات از دیدگاه ذینفعان (جامعه محلی، کارشناسان و گردشگران) پرداخته است. نتایج بیانگر این است که هم از دیدگاه کارشناسان و هم از دیدگاه ساکنان، گردشگری آشپزی بیشترین اثر را بر توسعه اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی روستا داشته و تأثیر آن بر ابعاد زیرساختی، محیط‌زیستی و دولتی - نهادی ناچیز بوده است. همچنین شاخص رضایتمندی گردشگران از مجموع فعالیت‌های گردشگری آشپزی در روستای سرولات در مقیاس صفر تا صد ۶۷/۱۶ محاسبه گردید که بیشتر، نشان‌دهنده کاستی‌های زیرساختی و خدماتی در مقصد می‌باشد.

اکبریان رونیزی و بدری (۱۳۹۴) در مقاله‌ای به تحلیل درک ذی‌نفعان از آثار و پیامدهای توسعه گردشگری در نواحی روستایی در منطقه لواسانات پرداخته است و ذی‌نفعان گردشگری را ساکنان محلی، گردشگران، کارآفرینان و مدیران محلی در نظر گرفته‌اند. نتایج نشان داده است که بین درک ذی‌نفعان از آثار و پیامدهای گردشگری در ناحیه

مورد مطالعه تفاوت معنادار آماری وجود دارد که مربوط به تفاوت در درک ساکنان محلی و گردشگران، ساکنان محلی و کارآفرینان، مدیران محلی و گردشگران، مدیران محلی و کارآفرینان می‌باشد.

بام^۱ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی با عنوان شناسایی دیدگاه‌های ذینفعان در مورد توسعه پایدار گردشگری که با روش Q-sort انجام شده است، به این نتیجه رسیده‌اند که ذینفعان (حتی آن‌هایی که نقش‌های مشابهی دارند) دیدگاه‌های متفاوتی در مورد توسعه گردشگری دارند که این تفاوت‌ها به توسعه گردشگری کمک می‌کند زیرا فرصت‌ها را برای ایجاد راه‌حل‌های جدید مبتنی بر اجماع نظر بیشتر می‌کند.

چیلی^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به تقسیم‌بندی بازار در گردشگری شهری: تأثیر عوامل شخصی بر ادراک گردشگران پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که بین ادراک گردشگر و عوامل شخصی رابطه آماری معناداری وجود دارد. این نشان می‌دهد که جاذبه‌های گردشگری یکسان را می‌توان بر اساس جنسیت، سن، انگیزه و منطقه مبدأ ارزیابی کرد. بنابراین عوامل داخلی بر ادراک گردشگران تأثیر معناداری دارد.

بیگام^۳ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی به مطالعه ادراکات گردشگران نسبت به نقش ذینفعان در گردشگری پایدار پرداخته‌اند. ذینفعان گردشگری در این پژوهش شامل دولت، ساکنان محلی و کارآفرینان می‌باشند. یافته‌ها نشان می‌دهد که دولت، جامعه خصوصی و محلی نقش عمده‌ای در جلب رضایت گردشگران در شکل‌دهی به توسعه گردشگری پایدار داشته‌اند.

الیز ترولی ساتر (۱۹۹۲) در مقاله‌ای با عنوان مدیریت ذی‌نفعان یک مدل برنامه‌ریزی گردشگری، ذی‌نفعان گردشگری را شامل کسب‌وکار محلی، کارمندان، دولت رقبا، زنجیره‌های شغلی ملی، گردشگران، گروه‌های فعال، ساکنان و برنامه ریزان گردشگری می‌داند.

تاکنون مطالعات زیادی پیرامون درک ذی‌نفعان از گردشگری انجام شده است اما در اکثر این مطالعات، بیشتر به درک ساکنان محلی و یا گردشگران اکتفا شده است و کمتر مطالعه‌ای به بررسی درک تمامی ذی‌نفعان پرداخته است. از این رو این پژوهش درصدد است تا ذی‌نفعان گردشگری از جمله گردشگران، شهروندان، فعالان اقتصادی و کارشناسان بپردازد. این پژوهش ذی‌نفعان گردشگری را شهروندان، فعالان اقتصادی (کارآفرینان)، گردشگران و کارشناسان و مدیران شهر بابل در نظر گرفته است.

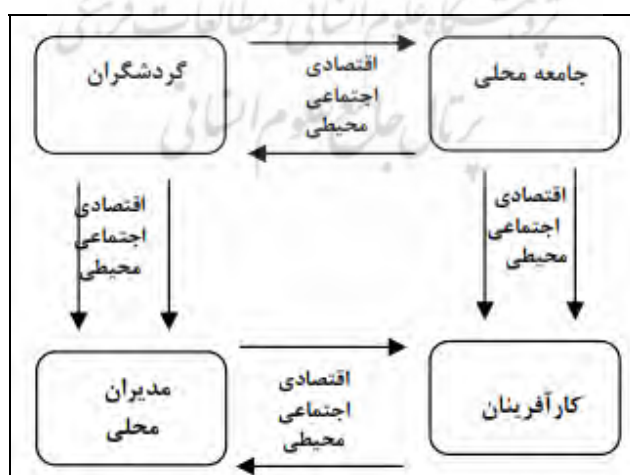
مبانی نظری

مفهوم ذینفع اولین بار به وسیله موسسه تحقیقات استنفورد در سال ۱۹۳۶ مطرح شد. در تعریفی ذینفع را گروهی از افراد که به صورت سازماندهی شده یا سازمان‌دهی نشده به دنبال منافع مشترکی در یک سیستم یا موضوع خاصی باشند، ذینفع عنوان می‌شوند (Grimble & Wellard, 1997: 176). تئوری ذینفعان یکی از تئوری‌های مدیریت سازمان‌ها است، که ترکیبی از تئوری‌های سازمانی و اجتماعی می‌باشد. چند نوع تعریف بر اساس رشته‌های مختلف برای تئوری ذی‌نفعان وجود دارد که وجه تشابه تمام آن‌ها، تأیید دخالت آن‌ها در یک رابطه مبادله‌ای (تعامل) است به این معنی که نه تنها ذی‌نفعان تحت تأثیر شرکت‌ها هستند بلکه آن‌ها نیز بر شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند (حاجی علیزاده و همکاران، ۱۳۹۹: ۹۳). در سال‌های اخیر، در راستای بررسی و شناخت آثار و پیامدهای گردشگری، استفاده از دیدگاه ذی‌نفعان، به‌منزله یک روش‌شناسی، در کانون تحقیقات و برنامه‌ریزی و مدیریت قرار گرفته است (فضلی و همکاران، ۱۴۰۰: ۳۴). در این روش‌شناسی درک و شناخت نقش و واکنش و نگرش مردم به گردشگری، چندین روش شکل گرفت که چارچوب نظری برای درک واکنش جامعه میزبان به گردشگری است؛ نظریه مبادله اجتماعی، چرخ حیات گردشگری و بخش‌بندی. در

1. Boom
2. Chebli
3. Begum

نظریه بخش‌بندی، هزینه و منافع بخش‌ها یا گروه‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد و در نظریه چرخه حیات ارزیابی گردشگری در طی زمان مورد توجه است (رهنمایی، ۱۳۸۷: ۲۰). در نظریه اجتماعی که چارچوبی زیربنایی برای همه روش‌ها و رویکردها قلمداد می‌شود، ساکنان گردشگری را بر اساس هزینه و منفعت به دست‌آمده ارزیابی می‌کنند (Brid art al, 2010:3).

در ارتباط با اینکه ذینفعان گردشگری چه کسانی هستند، نظریات متفاوتی وجود دارد. هاردی و بتون نیز ذینفعان حوزه گردشگری را به چهار گروه تقسیم می‌نمایند؛ جامعه میزبان، جامعه میهمان (گردشگران)، سازمان‌های گردشگری (اپراتورها و تنظیم‌کنندگان) و محیط‌زیست طبیعی (Hardy & Beeton, 2001: 173). بیارد و همکاران معتقد است چهار گروه به‌عنوان ذینفعان عمده گردشگری به شمار می‌آیند؛ گردشگران، ساکنین، کارآفرینان، مقامات محلی یا همان مدیران منابع (Byrd et al, 2009: 694). همچنین ذینفعان گردشگری می‌توانند محققین و کارشناسان، کارشناسان بخش گردشگری، گردشگران، عرضه‌کنندگان کالاها و خدمات خاص گردشگری، رسانه‌ها، دولت و ارگان‌های دولتی، گروه‌های عمل‌گرا، مردم محلی و رقبا باشند (ضرغام بروجنی، ۱۳۹۰:). در یکی دیگر از مطالعات با تأکید بر اینکه دولت محلی به همراه سایر سازمان‌های دولتی تأثیر مستقیمی بر تخصیص منابع در گردشگری دارند، انجمن‌ها، بخش‌های کسب‌وکاری را نظیر اتاق بازرگانی، دفتر کنوانسیون و بازدیدکنندگان و مقامات منطقه‌ای گردشگری، سازمان‌های مقیم (گروه‌های جامعه)، سازمان‌های اجتماعی (به‌عنوان مثال: هیئت‌مدیره مدرسه و بیمارستان‌ها)، و گروه‌های علاقه‌ ویژه به‌عنوان ذینفعان این صنعت بر شمرده شده‌اند (Bramwell & Sharman, 1999: 198). جمال و گنز (۱۹۹۵) دو گروه از ذینفعان را شناسایی می‌کنند؛ ذینفعان مشروع که حق و ظرفیت مداخله در روند را دارا می‌باشند؛ ذینفعان مرتبط که تحت تأثیر سایر ذینفعان قرار می‌گیرند و حق دخالت برای تعدیل اثرات را دارند اما باید برای مداخله مهارت و منافع کافی را داشته باشند (فرزین و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۰۲). در هر روی نظریه ذینفعان، ابزاری معمول در برنامه‌ریزی گردشگری است که برای بهبود همکاری میان بخش‌های اساسی درگیر در فرآیند برنامه‌ریزی به کار گرفته می‌شود (Franco & Estevo, 2009: 605). اکبری‌ان رونیزی و بدری نیز ذینفعان گردشگری را در چهار گروه ساکنان محلی، گردشگران، کارآفرینان و نیز مدیران منابع (مدیران و مقامات محلی) دسته‌بندی نموده‌اند که با روابط متقابلی که دارند در شکل‌گیری فعالیت‌های گردشگری نقش ایفا می‌کنند بنابراین می‌باید در بررسی آثار گردشگری هر چهار ذینفع دخالت داده شوند (اکبری‌ان رونیزی و بدری، ۱۳۹۴: ۵۲).

شکل ۱. تعامل ذینفعان در ارتباط با توسعه گردشگری

منبع: (اکبری‌ان رونیزی و بدری، ۱۳۹۴: ۵۱)

گروه‌های ذی‌نفع، مؤلفه‌های اساسی در فرایند برنامه‌ریزی گردشگری محسوب می‌شوند (رضوانی، ۱۳۸۷: ۱۷۰). مهم‌ترین وجه مشترک همه ذی‌نفعان ارزش‌آفرینی آن‌هاست، نقش و اهمیت ذی‌نفعان به‌عنوان افراد، گروه‌ها و سازمان‌هایی که منافع (سهام) دارند و پتانسیل تأثیرگذاری بر اقدامات و اهداف یک سازمان، پروژه و یا جهت سیاسی را دارند، برای مدیران، سیاست‌گذاران و محققان روشن است (رضایی مقدم و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۳۰).

روش پژوهش

این پژوهش از نظر هدف کاربردی بوده و از نظر روش در زمره تحقیقات توصیفی - تحلیلی قرار دارد. با توجه به بررسی شهر ساحلی بابلسر در استان مازندران به‌عنوان مورد مطالعه، در دسته پژوهش‌های موردپژوهشی قرار می‌گیرد. گردآوری اطلاعات در این پژوهش از نوع مطالعات اسنادی (نظریه‌پردازها، تجارب جهانی موفق و مدل‌های پرکاربرد) و میدانی و با ابزار پرسشنامه است. جامعه آماری شامل کلیه ذی‌نفعان از جمله گردشگران، شهروندان و فعالان اقتصادی (کارآفرینان) و متخصصان و مدیران در زمینه گردشگری بودند که حجم نمونه برای گردشگران، شهروندان و کارآفرینان بر اساس فرمول کوکران ۳۸۳ نفر (به‌صورت مساوی بین هر سه گروه تقسیم شد بدین‌صورت که در بین هر گروه ۱۲۸ پرسشنامه توزیع شد) و در بین کارشناسان و مدیران که به شیوه در دسترس انجام شد نمونه ۲۰ تایی، موردنظر قرار گرفته است. معیارهای انتخاب متخصصین تسلط نظری، تجربه عملی، تمایل و توانایی مشارکت در پژوهش و دسترسی آن‌هاست. ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه است.

برای سنجش روایی پرسشنامه از روایی صوری استفاده شده، بدین منظور پرسشنامه‌ای که در آن شاخص‌ها از طریق مبانی نظری شناسایی شده بودند طراحی شد و از اعضای پانل خواسته شد تا به میزان مناسب بودن سؤالات بر اساس طیف لیکرت (۱- کاملاً مخالفم ۲- مخالفم ۳- نظری ندارم ۴- موافقم ۵- کاملاً موافقم) رأی دهند. نتایج توسط نرم‌افزار SPSS مورد تحلیل قرار گرفته است که بر این اساس همه سؤالات میانگین بالاتر از ۳ به خود اختصاص داده‌اند. پایایی پرسشنامه نیز توسط آلفای کرونباخ انجام شد نتایج آزمون آلفای کرونباخ که با ضریب ۰/۷۶۳ به دست آمده است. نشان‌دهنده قابلیت اعتماد کامل و وجود پایایی پرسشنامه است. در نهایت به‌منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار SPSS و آزمون کلموگروف اسمیرنوف برای تست نرمال بودن داده‌ها و آزمون تی تک نمونه‌ای برای تجزیه و تحلیل داده‌های مربوط به ذی‌نفعان بهره گرفته شده است. در ادامه شاخص‌های پژوهش حاضر در قالب جدول ۱ آورده شده است.

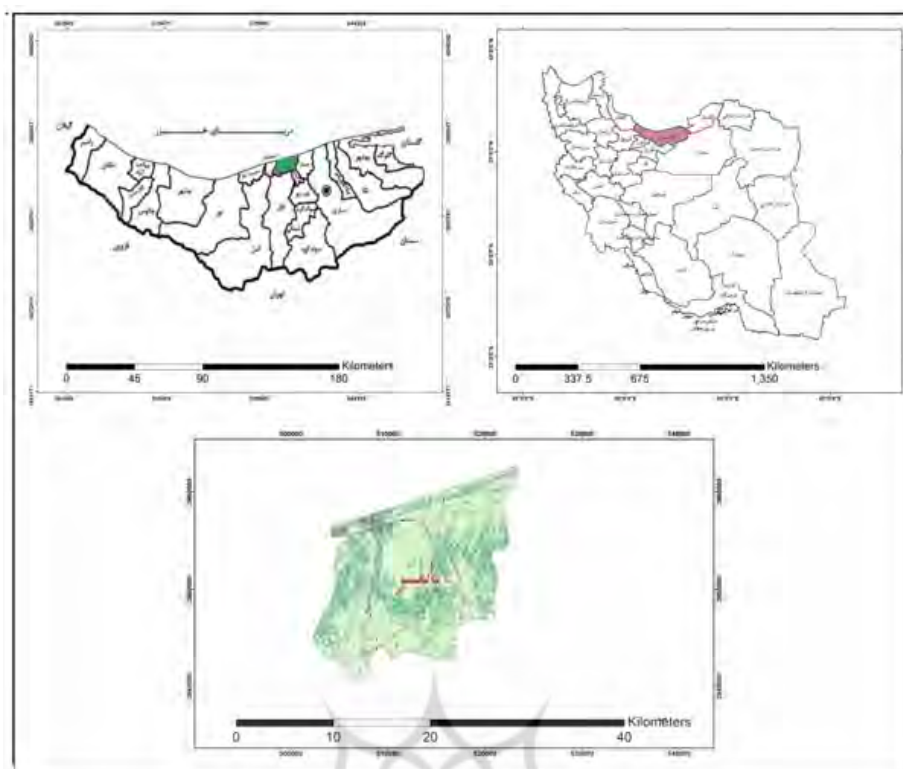
جدول ۱. شاخص‌های پژوهش

منبع	گویه	شاخص
پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵ شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶ ضرغام بروجنی و نیک‌بین، ۱۳۹۰ ناصر و تقوی، ۱۳۹۸	وجود انگیزه و رغبت برای سرمایه‌گذاری در بخش گردشگری	اقتصادی
	-نقش گردشگری در درآمد فعلی شهروندان	
	- نقش گردشگری در ایجاد فرصت‌ها و تنوع اشتغال	
	- نقش گردشگری در رونق و احیای صنایع‌دستی بومی	
	نقش گردشگری در بهبود وضعیت حمل‌ونقل	
پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵ ضرغام بروجنی و نیک‌بین، ۱۳۹۰ ناصر و تقوی، ۱۳۹۸	نقش گردشگری در افزایش قیمت مواد غذایی	اجتماعی - فرهنگی
	نقش گردشگری در تعامل بیشتر بین اهالی و گردشگران	
	نقش گردشگری در حفظ فرهنگ و آداب‌ورسوم منطقه	
	نقش گردشگری در افزایش سطح اطلاعات مردم از منطقه	
	نقش گردشگری در آشنایی با سایر فرهنگ‌ها	
شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶	نقش گردشگری در حضور بیشتر زنان در جامعه	زیست‌محیطی
	نقش گردشگری در جهانی شدن	
	نقش گردشگری در آشنایی بر گونه‌های گیاهی و جانوری در سواحل	
	افزایش اثرات سو بر روی نظافت و پاکیزگی در سواحل	

ضرغام بروجنی و نیک‌بین، ۱۳۹۰ ناصر و تقوی، ۱۳۹۸	نقش منفی گردشگری در توسعه سیستم دفع زباله	مدیریتی - نهادی
	نقش گردشگری در توسعه خدمات بهداشتی - درمانی	
پوراحمد و همکاران، ۱۳۹۵ دلشاد و همکاران، ۱۳۹۶	نقش منفی گردشگری در آلودگی‌های منابع سواحل (آب و خاک و ...)	مدیریتی - نهادی
	میزان هماهنگی بین ارگان‌های تصمیم‌گیرنده در ارتباط با گردشگری	
	اطلاع‌رسانی گردشگران و ارائه نقشه‌ها و راهنمای منطقه توسط ارگان‌های تصمیم‌گیرنده در ارتباط گردشگری	
	توسعه امکانات اقامتی و پذیرایی (هتل‌ها، مهمانسراها و ...) توسط ارگان‌های تصمیم‌گیرنده	
	نقش ارگان‌های تصمیم‌گیرنده در ارتباط با گردشگری در برنامه‌ریزی برای توسعه مکان‌های تفریحی و سرگرمی	
	نقش ارگان‌های تصمیم‌گیرنده در برنامه‌ریزی برای طرح سالم‌سازی دریا و استفاده مطلوب و بهینه از سواحل	
	وجود برنامه جامع توسعه گردشگری	
شاطریان و همکاران، ۱۳۹۶ ناصر و تقوی، ۱۳۹۸	حمایت اداری جهت انجام فعالیت‌های گردشگری	کالبدی - زیرساختی
	توسعه زیرساخت‌ها (توسعه جاده‌ها و ...)	
	توسعه امکانات اقامتی و پذیرایی (هتل‌ها، مهمان‌پذیرها، کمپینگ‌ها و ...)	
	زیباسازی محیط همگام با توسعه گردشگری	
	لحاظ شدن کاربری‌های تفریحی و توریستی در طرح‌های توسعه شهری	
	لحاظ شدن اماکن تفریحی دریایی و ساحلی	

محدوده مورد مطالعه

شهر بابلسر یکی از شهرهای ساحلی استان مازندران و مرکز شهرستان بابلسر در شمال کشور بین دریای خزر و رشته‌کوه البرز قرار دارد. بابلسر با پهنه ۱۳۵۰ هکتار در مصب رودخانه بابلرود و در کرانه جنوبی دریای مازندران و در ۵۲ درجه و ۳۶ دقیقه تا ۵۲ درجه و ۵۰ دقیقه طول جغرافیایی و ۳۶ درجه و ۳۴ دقیقه تا ۳۶ درجه و ۴۴ دقیقه عرض جغرافیایی قرار دارد. این شهر دارای مساحتی بالغ بر ۱۹۱۹ هکتار و بر اساس سرشماری ۱۳۹۵ جمعیتی معادل ۵۹۹۶۶ نفر می‌باشد. شهر بابلسر از شمال به دریای خزر، از جنوب به شهرستان بابل، از شرق به شهرستان جویبار و از غرب به شهرستان فریدون‌کنار محدود می‌باشد. برخورداری از موقعیت جغرافیایی و آب‌وهوای مناسب و همچنین برخورداری از منابع غنی طبیعی دریا منجر به شکل‌گیری و توسعه گردشگری در این شهرها شده است. از جمله جاذبه‌های گردشگری در این شهر می‌توان به رودخانه بابلرود، پل معلق بابلسر، باغ‌وحش، جشنواره مجسمه شنی، پل کابلی عابر پیاده، بازار ماهی‌فروشان، روستای کهنه محله می‌رود و مدرسه نرجس بابلسر و بسیاری دیگر از جاذبه‌های طبیعی و مصنوع گردشگری که سالیانه گردشگران زیادی را به خود جذب می‌کند، می‌توان اشاره کرد. مدرسه نرجس بابلسر با شماره ۹۳۶۹ در مردادماه ۱۳۸۲ و پل معلق بابلسر با شماره ۲۰۶۷ در بهمن‌ماه سال ۱۳۸۶ به‌عنوان آثار ملی کشور ایران ثبت‌شده‌اند.

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی شهر بابل

یافته‌ها و بحث

از مجموع نمونه آماری ۶۳ درصد مرد و ۳۷ درصد زن و از این تعداد ۵۱ درصد متأهل و ۴۹ درصد مجرد و ۴۲ درصد در گروه سنی ۳۰-۴۵ سال و ۲۸ درصد در گروه سنی ۱۵-۳۰ سال و ۳۰ درصد در گروه سنی ۶۰-۴۵ سال قرار داشته‌اند. همچنین از این تعداد ۵۵ درصد با مدرک کارشناسی ارشد و ۴۵ درصد با مدرک دکترا بوده‌اند. برای استفاده از تکنیک‌های آماری ابتدا باید مشخص شود که داده‌های جمع‌آوری شده از توزیع نرمال برخوردار است یا خیر؟ زیرا در صورت نرمال بودن توزیع داده‌های جمع‌آوری شده برای آزمون فرضیه‌ها می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده نمود و در صورت غیر نرمال بودن از آزمون‌های ناپارامتریک استفاده کرد. برای این منظور در این پژوهش از آزمون معتبر کلموگروف-اسمیرنوف جهت بررسی نرمال بودن توزیع متغیرهای اصلی استفاده می‌شود.

جدول ۲. آمارهای توصیفی متغیرهای پژوهش شهر بابل

متغیرهای پژوهش	آماره آزمون	سطح معناداری
مؤلفه اقتصادی	۰/۱۷۶	۰/۹۲۵
مؤلفه اجتماعی-فرهنگی	۰/۳۰۷	۰/۸۰۲
مؤلفه کالبدی-زیرساختی	۰/۲۰۸	۰/۹۲۵
مؤلفه مدیریتی-نهادی	۰/۱۹۸	۰/۶۷۳
مؤلفه زیست‌محیطی	۰/۱۳۵	۰/۵۵۵

با توجه به نتایج جدول ۲، سطح معناداری کلیه متغیرهای آزمون کولموگروف-اسمیرنوف شکاف کیفیت بیشتر از ۰,۰۵ است، نتیجه می‌شود که توزیع متغیرهای پژوهش نرمال می‌باشند. بنابراین از آمار استنباطی پارامتریک استفاده می‌شود. برای بررسی وضعیت نقش گردشگری ساحلی بر محیط‌های اقتصادی، اجتماعی-فرهنگی، زیست‌محیطی، مدیریتی-

نهادی و کالبدی از دیدگاه ذینفعان گردشگری در شهر بابلسر از آزمون تی تک نمونه‌ای استفاده شده است. در آزمون T تک نمونه‌ای روش کار به این صورت است که عدد ۳ به عنوان حد متوسط در نظر گرفته شده است و داده‌ها در هر یک از شاخص‌ها با این عدد سنجیده شده‌اند. بنابراین با استفاده از این آزمون کلیه شاخص‌ها در سه سطح خیلی خوب، خوب، متوسط، ضعیف و بسیار ضعیف تقسیم‌بندی می‌گردند. جداول ۳ تا ۶ دیدگاه ذی‌نفعان را در رابطه با مؤلفه‌های گردشگری نشان می‌دهد.

تحلیل اطلاعات متغیرهای بررسی شده در جدول ۳ نشان می‌دهد که از دیدگاه شهروندان شاخص مدیریتی - نهادی کمترین نقش را با میانگین ۳,۱۲ در گردشگری ساحلی ایفا می‌کند. و بعد زیست‌محیطی با میانگین ۳,۹۱ بیشترین نقش را در گردشگری ساحلی داراست و به طور کل میانگین تمام ابعاد بالاتر از ۳ بوده و میانگین همه ابعاد بالاتر از حد متوسط بوده و نقش قابل ملاحظه‌ای در گردشگری ساحلی دارند. مقدار خطای آلفای (Sig) آزمون T برای این ۵ متغیر برابر با ۰/۰۰ است، از آنجا که این میزان خطا، از میزان خطای قابل قبول برای آزمون یعنی از ۰/۰۵ کمتر است، در نتیجه می‌توان استدلال کرد که تفاوت میزان رضایت مشاهده شده برای این سنجه‌ها با حد متوسط رضایتمندی به حدی است که در سطح اطمینان بالای ۹۹ درصد معنی‌داری است. اما میانگین کل با مقدار ۳,۶۳ و خطای ۰,۰۰۰ نشان‌دهنده آن است که برای توسعه گردشگری ساحلی باید همه ابعاد تقویت شوند تا به میانگین بالاتری برسند. این عدد در حال حاضر نشان‌دهنده نقش متوسط ابعاد در گردشگری ساحلی می‌باشد که با ارائه راهکارها باید به نقش خوب و بسیار خوب تبدیل شوند.

جدول ۳. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای ابعاد مختلف از دیدگاه شهروندان

ابعاد	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	انحراف معیار	فاصله اطمینان درصد ۹۵	
						حد بالا	حد پایین
اقتصادی	۳,۷۲	۱,۷۸	۱۲	۰,۰۰۱	۰,۵۴	۳,۹۹	۳,۴۵
اجتماعی - فرهنگی	۳,۷۳	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۴۶	۳,۹۶	۳,۵۰
زیست‌محیطی	۳,۹۱	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۴۵	۴,۱۴	۳,۶۸
مدیریتی - نهادی	۳,۱۲	۱,۷۲	۲۰	۰,۰۰۰	۰,۴۸	۳,۳۵	۲,۸۹
کالبدی - زیرساختی	۳,۶۸	۲,۰۲	۵	۰,۰۰۰	۰,۴۳	۳,۹۲	۳,۴۴
کل	۳,۶۳	۲,۱۳	۴	۰,۰۰۰	۰,۲۹	۳,۸۰	۳,۴۵

تحلیل اطلاعات از دیدگاه فعالان اقتصادی نشان می‌دهد بعد اقتصادی کمترین نقش را با میانگین ۳,۰۹ در گردشگری ساحلی ایفا می‌کند. به طور کل میانگین تمام ابعاد بالاتر از ۳ بوده غیر از بعد کالبدی زیر-ساختی و مدیریتی - نهادی که نشان‌دهنده نقش ضعیف این ابعاد در گردشگری ساحلی می‌باشد. بعد اجتماعی - فرهنگی با میانگین ۳,۲۹ بیشترین نقش را در گردشگری ساحلی داراست. مقدار خطای آلفای (Sig) آزمون T برای این ۵ متغیر برابر با ۰/۰۰ است، از آنجا که این میزان خطا، از میزان خطای قابل قبول برای آزمون یعنی از ۰/۰۵ کمتر است، در نتیجه می‌توان استدلال کرد که تفاوت میزان رضایت مشاهده شده برای این سنجه‌ها در سطح اطمینان بالای ۹۹ درصد دارای معنی‌داری است. اما میانگین کل با مقدار ۳,۱۰ و خطای ۰,۰۰۰ نشان‌دهنده آن است که برای توسعه گردشگری ساحلی باید همه ابعاد تقویت شوند تا به میانگین بالاتری برسند. این عدد در حال حاضر نشان‌دهنده نقش متوسط ابعاد در گردشگری ساحلی می‌باشد که با ارائه راهکارها باید به نقش خوب و بسیار خوب تبدیل شوند.

جدول ۴. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای ابعاد مختلف از دیدگاه فعالان اقتصادی

ابعاد	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	انحراف معیار	فاصله اطمینان درصد ۹۵	
						حد بالا	حد پایین
اقتصادی	۳,۰۹	۱,۷۸	۱۱	۰,۰۰۰	۰,۵۹	۳,۳۹	۲,۸۰
اجتماعی - فرهنگی	۳,۲۹	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۲۷	۳,۴۳	۳,۱۵
زیست‌محیطی	۳,۱۹	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۳۷	۳,۳۸	۳,۰۰
مدیریتی-نهادی	۲,۹۳	۱,۷۲	۱۱	۰,۰۰۰	۰,۴۹	۳,۱۶	۲,۶۸
کالبدی- زیرساختی	۲,۹۹	۲,۰۲	۵	۰,۰۰۰	۰,۲۶	۳,۱۴	۲,۸۴
کل	۳,۱	۲,۱۳	۴	۰,۰۰۰	۰,۱۴	۳,۱۸	۳,۰۱

تحلیل اطلاعات از دیدگاه کارشناسان نشان می‌دهد بعد زیست‌محیطی کمترین نقش را با میانگین ۳,۱۲ در گردشگری ساحلی ایفا می‌کند. به‌طور کل میانگین تمام ابعاد بالاتر از ۳ بوده غیر از بعد کالبدی زیر-ساختی و مدیریتی-نهادی که نشان‌دهنده نقش ضعیف این ابعاد در گردشگری ساحلی می‌باشد. بعد اجتماعی-فرهنگی با میانگین ۳,۲۹ بیشترین نقش را در گردشگری ساحلی داراست. مقدار خطای آلفای (Sig) آزمون T برای این ۵ متغیر برابر با ۰/۰۰ است، از آنجاکه این میزان خطا، از میزان خطای قابل قبول برای آزمون یعنی از ۰/۰۵ کمتر است، در نتیجه می‌توان استدلال کرد که تفاوت میزان رضایت مشاهده‌شده برای این سنج‌ها در سطح اطمینان بالای ۹۹ درصد دارای معنی‌داری است. میانگین کل با مقدار ۳,۲۷ و خطای ۰,۰۰۰ می‌باشد. این عدد در حال حاضر نشان‌دهنده نقش متوسط ابعاد در گردشگری ساحلی می‌باشند.

جدول ۵. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای ابعاد مختلف از دیدگاه کارشناسان

ابعاد	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	انحراف معیار	فاصله اطمینان درصد ۹۵	
						حد بالا	حد پایین
اقتصادی	۳,۲۴	۱,۷۸	۱۲	۰,۰۰۰	۰,۹۶	۳,۷۱	۲,۷۶
اجتماعی - فرهنگی	۳,۴۵	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۴۷	۳,۶۹	۳,۲۲
زیست‌محیطی	۳,۱۲	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۶۴	۳,۴۴	۲,۸۰
مدیریتی-نهادی	۲,۹۳	۱,۷۲	۲۰	۰,۰۰۰	۰,۵۱	۳,۱۸	۲,۶۸
کالبدی- زیرساختی	۲,۹۱	۲,۰۲	۵	۰,۰۰۰	۰,۳۶	۳,۱۱	۲,۷۱
کل	۳,۲۷	۲,۱۳	۴	۰,۰۰۰	۰,۴۳	۳,۵۳	۳,۰۱

همان‌طور که مشاهده می‌شود از دیدگاه گردشگران اثرگذاری داده‌ها به‌صورت خوب با میانگین ۳,۴۱ می‌باشد که بیشترین اثرگذاری را مؤلفه مدیریتی - نهادی و کمترین را مؤلفه اقتصادی به خود اختصاص داده‌اند.

جدول ۶. نتایج آزمون t تک نمونه‌ای برای ابعاد مختلف از دیدگاه گردشگران

ابعاد	میانگین	مقدار آماره تی	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	انحراف معیار	فاصله اطمینان درصد ۹۵	
						حد بالا	حد پایین
اقتصادی	۳,۳۰	۱,۷۸	۱۲	۰,۰۰۰	۰,۳۶	۳,۴۸	۳,۱۲
اجتماعی - فرهنگی	۳,۳۹	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۲۷	۳,۵۳	۳,۲۳
زیست‌محیطی	۳,۴۲	۱,۸۱	۱۰	۰,۰۰۰	۰,۳۴	۳,۶۱	۳,۲۳
مدیریتی-نهادی	۳,۵۲	۱,۷۳	۱۹	۰,۰۰۰	۰,۴۹	۳,۷۲	۳,۳۳
کالبدی- زیرساختی	۳,۳۹	۲,۱۵	۵	۰,۰۰۰	۰,۲۶	۳,۶۱	۳,۱۷
کل	۳,۴۱	۲,۱۳	۴	۰,۰۰۰	۰,۱۳	۳,۵۳	۳,۲۸

نتیجه گیری

امروزه گردشگری دارای اشکال گوناگونی برخوردار است که فعالیت‌های پررونق و متنوعی دارند و آثار ملموسی بر ابعاد مختلف زندگی جوامع و ساکنان برجای گذاشته است. گردشگری ساحلی نیز یکی از اشکال گردشگری است که سواحل شمالی کشور و به‌ویژه استان مازندران به دلیل غنای جاذبه‌های گردشگری همواره مقصد سیل عظیم گردشگران می‌باشد که در بین شهرهای این استان شهر بابلسر به دلیل سواحل زیبا و جاذبه‌های طبیعی و تاریخی ثبت شده در آثار ملی کشور از وضعیت مطلوبی برخوردار است. که می‌توان با بهره‌گیری و مشارکت همه کنشگران آن زمینه توسعه پایدار این شهر را با کمک صنعت گردشگری فراهم کرد. در این راستا توجه به مشارکت تمام ذی‌نفعان و کنشگران مختلف در فرآیند برنامه‌ریزی و توسعه، جزء جدانشدنی محسوب می‌شوند. چراکه اگر هر یک از کنشگران از فهرست تصمیم‌گیرندگان و برنامه ریزان توسعه گردشگری حذف شوند امکان بروز موانع و به تأخیر انداختن توسعه گردشگری محرز خواهد بود و دستیابی به توسعه پایدار گردشگری را به تأخیر خواهد انداخت. بنابراین برای نیل به توسعه پایدار بایستی همه ارکان توسعه و همه اقشار دخیل در توسعه حضوری فعال داشته باشند. هیچ ذی‌نفعی به جای ذی‌نفع دیگر نمی‌تواند تصمیم بگیرد چراکه همه ذی‌نفعان به دنبال منافع خود خواهند بود. پژوهش حاضر نیز با این دیدگاه و دخیل دانستن ذی‌نفعانی چون شهروندان، گردشگران، فعالان اقتصادی و مدیران به بررسی نظر آن‌ها در توسعه پایدار ناشی از گردشگری در شهر بابلسر پرداخته است. رهیافت‌های حاصل از پژوهش نشان داد که

از دیدگاه گروه شهروندان گردشگری بیشترین اثر را بر توسعه زیست‌محیطی و سپس اجتماعی - فرهنگی دارد و کمترین اثر را بر شاخص مدیریتی - نهادی خواهد داشت. در واقع می‌توان ادعان داشت که توجه شهروندان به جاذبه‌های طبیعی گردشگری در این شهر باعث توسعه این بعد از توسعه پایدار شده است. از سوی دیگر کم اثر بودن گردشگری بر توسعه بعد مدیریتی - نهادی نیز ناشی از عدم رضایتمندی شهروندان از مدیران بخش گردشگری می‌باشد. مجموع از دیدگاه این گروه گردشگری با میانگین $3/63$ بر توسعه پایدار اثرگذار خواهد بود. که در حد متوسط به بالا قرار دارد.

از دیدگاه فعالان اقتصادی گردشگری با $3/29$ بیشترین اثر را بر شاخص اجتماعی - فرهنگی و سپس با $3/09$ بر شاخص اقتصادی اثرگذار می‌باشد. از دیدگاه این گروه گردشگری کمترین تأثیر را بر بعد مدیریتی - نهادی دارد. علت اساسی این امر به‌ویژه در زمینه بعد اقتصادی را می‌توان در تأثیر گردشگری بر رونق اقتصادی و میزان کسب‌وکار و تنوع‌ها و فرصت‌های شغلی ایجاد شده ناشی از صنعت گردشگری در این شهر و میزان رضایتمندی فعالان اقتصادی از درآمد و رونق کسب‌وکار آن‌ها جستجو کرد. اما در طرف دیگر کم اثر بودن گردشگری بر بعد مدیریتی و نهادی از سوی این گروه می‌توان به عدم همکاری مدیران با گروه کارآفرینان و فعالان اقتصادی و عدم رضایت آن‌ها از بخش مدیریت دانست. در مجموع از نظر گروه کارآفرینان و فعالان اقتصادی گردشگری با $3/1$ بر توسعه پایدار تأثیر دارد.

از دیدگاه کارشناسان شاخص اجتماعی - فرهنگی با میانگین $3/45$ بیشترین تأثیر را از گردشگری می‌پذیرد و بعد از آن شاخص اقتصادی خواهد بود اما کمترین تأثیر مربوط به شاخص کالبدی - زیرساختی می‌باشد. در واقع می‌توان این‌گونه ادعان داشت که از نظر کارشناسان علاقه و توجه گردشگران به نمادهای فرهنگی این شهر و وجود جاذبه‌های تاریخی و فرهنگی و آداب و رسوم خاص منطقه و احیای بسیاری از آن‌ها به دلیل حمایت‌ها و علاقه گردشگران موجب توسعه شاخص اجتماعی - فرهنگی شده است. در مجموع اثرگذاری مربوط به این دیدگاه برابر با $3/27$ می‌باشد.

در نهایت از دیدگاه گردشگران همه شاخص‌ها بالاتر از عدد میانگین ۳ در نظر گرفته شده می‌باشند. در این بین شاخص مدیریتی - نهادی با میانگین $3/52$ و زیست‌محیطی با $3/42$ در وضعیت بالاتر و مطلوب‌تری قرار دارند. و شاخص اقتصادی با $3/30$ کمترین تأثیرپذیری خواهد داشت. در مجموع از دیدگاه این گروه گردشگری با $3/41$ بر توسعه پایدار اثرگذار خواهد بود. این امر نشان از رضایت گردشگران در همه ابعاد گردشگری در شهر بابلسر را می‌رساند.

نتایج این پژوهش با نتایج پژوهش فضلی و همکاران (۱۴۰۰) که نشان داده است بین درک اجتماع محلی، گردشگران و مدیران محلی و مجتمع تفاوت دارد، همچنین با نتایج پژوهش موحد و همکاران (۱۳۹۹) که بیانگر تفاوت معنادار بین ادراک ذینفعان گردشگری نسبت به پایداری اثرات گردشگری است و همین‌طور با نتایج پژوهش اکبریان رونیزی و بدری (۱۳۹۴) و نتایج پژوهش بوم همسو می‌باشد.

در ادامه به منظور دستیابی به هدف پژوهش و با توجه به نتایج به دست آمده پیشنهادهایی ارائه شده است.

- ❖ مشارکت ذی‌نفعان و همکاری آن‌ها در ایجاد خط‌مشی‌ها و همه تصمیم‌گیری‌ها
- ❖ کاهش تکیه بر یک گروه ذی‌نفع خاص
- ❖ در نظر گرفتن محدودیت‌های همه ذی‌نفعان در فرایند برنامه‌ریزی گردشگری
- ❖ مشارکت همه سازمان‌ها و متولیان در پیشبرد اهداف گردشگری
- ❖ همسو کردن اهداف ذینفعان با توسعه پایدار گردشگری شهر

منابع

- ۱) اکبریان رونیزی، سعید رضا و بدری، سید علی (۱۳۹۴) تحلیل درک ذی‌نفعان از آثار و پیامدهای توسعه گردشگری در نواحی روستایی نمونه موردی: منطقه لواسانات، جغرافیا و توسعه، دوره ۱۳، شماره ۳۸، صص. ۶۲-۴۷.
- ۲) تبریزی، نازنین (۱۳۹۵) ارزیابی عملکرد گردشگری آشپزی در روستای سرولات از دیدگاه ذینفعان (جامعه محلی، کارشناسان و گردشگران)، جغرافیا (فصلنامه علمی - پژوهشی و بین‌المللی انجمن جغرافیای ایران)، دوره ۱۴، شماره ۴۹، صص. ۲۹۴-۲۷۷.
- ۳) پوراحمد، احمد؛ حسینی سیاه‌گلی، مهناز؛ صفری مولان، امین (۱۳۹۵) ارزیابی شاخص‌های توسعه پایداری گردشگری در جوامع میزبان مطالعه موردی: شهر ساری، مجله آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۶، شماره ۲۱، صص. ۱۷۲-۱۵۹.
- ۴) حاتمی خانقاهی، توحید؛ وزیری، وحید؛ ابراهیمیان، مهرداد (۱۳۹۹) ادراکات جامعه محلی به عوامل موثر بر رونق گردشگری در روستای بیله درق اردبیل: پژوهشی در چارچوب روش‌شناسی کیو، گردشگری و توسعه، دوره ۹، شماره ۳، صص. ۱۲۰-۱۰۷.
- ۵) حاجی‌علیزاده، سحر؛ خواجه‌حسینی، میترا؛ امیری، علی (۱۳۹۹) بررسی رابطه بین تئوری ذینفعان، مسئولیت اجتماعی شرکت‌ها و عملکرد مالی، فصلنامه رویکردهای پژوهشی نوین در مدیریت و حسابداری، دوره ۴، شماره ۵۰، صص. ۱۰۲-۹۲.
- ۶) شاطریان، محسن؛ غلامی، یونس؛ میرمحمدی، محمد (۱۳۹۶) ارزیابی شاخص‌های توسعه گردشگری پایدار شهری مطالعه موردی: شهر کاشان، تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی، دوره ۱۷، شماره ۴۶، صص. ۲۱۴-۱۹۵.
- ۷) رضایی مقدم، علی؛ مشکینی، ابوالفضل؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا (۱۳۹۸) اولویت‌بندی ذی‌نفعان گردشگری مذهبی کلان‌شهر مشهد، گردشگری شهری، دوره ۶، شماره ۴، صص. ۱۴۳-۱۲۹.
- ۸) رضوانی، محمدرضا (۱۳۸۷) توسعه گردشگری روستایی با رویکرد گردشگری پایدار، تهران: انتشارات دانشگاه تهران.
- ۹) رهنمایی، محمدتقی (۱۳۸۷) بررسی ظرفیت تحمل حوزه مقصد گردشگری با تأکید بر جامعه میزبان، نمونه موردی: شهر کلاردشت، پژوهش‌های جغرافیایی انسانی، شماره ۶۶، صص. ۳۰-۱۷.
- ۱۰) ضرغام بروجنی و نیک‌بین، مهناز (۱۳۹۰) سنجش پایداری توسعه گردشگری در جزیره کیش، فصلنامه پژوهش‌های رشد و توسعه پایدار، دوره ۱۲، شماره ۲، صص. ۱۶۸-۱۳۷.
- ۱۱) ضرغام بروجنی، حمید؛ ایوبی یزدی، حمید؛ اکبرپور، تقی (۱۳۹۰) مشارکت ذینفعان در برنامه‌ریزی و توسعه گردشگری؛ جایگاه، مدیریت و چالش‌ها، همایش مدیریت و توسعه گردشگری، چالش‌ها و راهکارها، تهران.
- ۱۲) فرزین، محمدرضا؛ شایبافیان، علی‌اصغر؛ محمودزاده، سیدمجتبی؛ پورفرج، اکبر؛ زرندیان، ندا (۱۴۰۰) مرور نظام‌مند ابعاد مطالعات مشارکت عمومی - خصوصی در گردشگری، فصلنامه گردشگری شهری، دوره ۸، شماره ۱، صص. ۱۱۲-۹۹.
- ۱۳) فضلی، نفیسه؛ رکن‌الدین افتخاری، عبدالرضا؛ پور طاهری، مهدی (۱۴۰۰) تحلیل ادراک ذی‌نفعان از مسئولیت اجتماعی مجتمع‌های گردشگری مطالعه موردی: مجتمع‌های گردشگری روستایی استان تهران، گردشگری و توسعه، دوره ۱۰، شماره

۱، صص. ۳۳-۴۳.

- ۱۴) موحد، علی؛ جاودان، مجتبی؛ غنی پور تفرشی، مرضیه (۱۳۹۹) تحلیل ادراک ذینفعان از پایداری اثرات گردشگری در شهر لاهیجان، فصلنامه گردشگری شهری، دوره ۷، شماره ۱، صص. ۱-۱۵.
- ۱۵) ناصح، نگین و تقوی، لعبت (۱۳۹۸) بررسی شاخص‌های گردشگری پایدار در دستیابی به ارزش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و زیست‌محیطی: ارائه راهکار برای اثرات مخرب، فصلنامه انسان و محیط‌زیست، دوره ۱۷، شماره ۳، صص. ۳۹-۲۵.
- ۱۶) دلشاد، علی؛ ابوهاشم آبادی، فرزانه؛ قاسمیان صاحبی، ایمن (۱۳۹۶) اولویت‌بندی و تعیین روابط بین شاخص‌های سنجش پایداری توسعه گردشگری، مطالعات مدیریت گردشگری، دوره ۱۲، شماره ۳۹، صص. ۷۳-۹۴.

References

- 1) Akbarian Ronizi, saeed reza. & Badri, Seyed Ali. (2015) Analysis of Beneficiaries perception on Effects and Consequences of Tourism development in Rural Areas (case study: Lavasanat area), Geography and Development, Vol. 13, No. 38, pp. 47-62 (In Persian).
- 2) ALI MOVAHED; MOJTABA JAVDAN; MARZIEH GHANIPOUR (2020) ANALYSIS OF STAKEHOLDERS' PERCEPTIONS OF TOURISM IMPACTS SUSTAINABILITY IN LAHIJAN, JOURNAL OF URBAN TOURISM, VOL. 7, NO. 1, PP. 1-15 (IN PERSIAN).
- 3) Ap, J. (1992) Residents' perceptions on tourism impacts, Annals of Tourism Research, Vol.19, No.4, pp. 665- 690.
- 4) Băndoi, A. & Jianu, E. & Enescu, M. & Axinte, G. & Tudor, S. & Firoiu, D. (2020) The Relationship between Development of Tourism, Quality of Life and Sustainable Performance in EU Countries. Sustainability, Vol. 12, No. 4, PP.1-24.
- 5) Begum, Halima. & Alam, Ferdous. & Sahazali. Nurain. (2014) Tourist's Perceptions towards the Role of Stakeholders in Sustainable Tourism, Procedia - Social and Behavioral Sciences, Vol. 144, No.-, pp.313-321.
- 6) Boom, Samantha. & Weijsschede, Jelmer. & Melissen, Frans. & Koens, Ko. & Mayer, Igor. (2021) Identifying stakeholder perspectives and worldviews on sustainable urban tourism development using a Q-sort methodology, Current Issues in Tourism, Vol. 24, No.4, pp.520-535.
- 7) Bramwell, Sharman. (1999) Approches to Sustainable Tourism Planning and Community Participation: the Case of the Hope Valley, Conference of Canadian Association of Radiologists Journal., Tourisma and Sustanable community developmet report, European Association for Tourism and Leisure Education, pp.17-35.
- 8) Brida, J. G. & Disegna, M. & Os ti, L. (2010) Residents' perceptions of tourism impacts and attitudes towards tourism policies in a small mountain community. Competence Centre in Tourism Management and Tourism Economics (TOMTE), Free University of Bozen-Bolzano, School of Economics and Management, Bolzano, Italy.
- 9) Budneau, A. (2005) Impacts and responsibility for sus tainable tourism, tour operator perspective, Journal of Cleaner Production, Vol. 13, No. 2, PP. 89-97.
- 10) Byrd, E. & Bosley, H. & Dronberger, M. (2009) Comparisons of stakeholder perceptions of tourism impacts in rural eastern North Carolina, Tourism Management, Vol.30, pp.693-703.
- 11) Byrd, E. & Bosley, H. & Dronberger, M. (2009) Comparisons of stakeholder perceptions of tourism impacts in rural eastern North Carolina, Tourism Management, Vol. 30, PP.693- 703.
- 12) Byrd, E. T. & Gustke, L. D. (2004) Identifying tourism stakeholder groups based on support for sustainable tourism development and participation in tourism activities, WIT Transactions on Ecology and the Environment, Vol.76, pp.97-108.
- 13) Charter, M. (1992) Greener Marketing: A Responsible Approach to Business. Sheffield: Greenleaf Publishing.
- 14) Chebli, A. & Chabou Othmani, M. & Ben Said, F. (2020) Market Segmentation in Urban Tourism: Exploring the Influence of Personal Factors on Tourists' Perception, Journal of Tourism and Services, Vol. 11, No. 20, pp.74-108.
- 15) Chung, M. G. & Herzberger, A. & Frank, K. A. & Liu, J. (2020) International tourism dynamics in a globalized world: a social network analysis approach. Journal of Travel Research, Vol. 59, No. 3, PP. 387-403.
- 16) DELSHAD, ALI. & ABOHASHM ABADI, FARZANEH. & GHASEMIAN, IMAN. (2017) PRIORITIZING AND DETERMINING THE RELATIONSHIPS OF TOURISM DEVELOPMENT SUSTAINABILITY MEASURING INDEXES, TOURISM MANAGEMENT STUDIES, VOL. 17, NO. 3, PP. 25-39 (IN PERSIAN).
- 17) Dube, K. (2020) Tourism and sustainable development goals in the African context.

- INTERNATIONAL JOURNAL OF ECONOMICS AND FINANCE, Vol. 12, No. 1, PP. 88-102.
- 18) Farzin, Mohammad Reza. & Shalbfafian, Ali Asghar. & Mahmoudzadeh, Seyed Mojtaba. & Pourfaraj, Akbar. & Zarandian, Neda (2021) Systematic Review of the Dimensions of Public-Private Partnership Studies in Tourism, *Journal of Urban Tourism*, Vol. 8, No. 1, pp. 99-112 (In Persian).
  - 19) fazli, nafise. & etfekhari, abdoreza. & Portaheri, Mehdi (2021) the Analysis of Stakeholders Perception of ecolodges Social Responsibility, *Journal of Tourism and Development*, Vol. 10, No. 1, pp. 33-44 (In Persian).
  - 20) Franco, Mario. & Esteveao, Cristina Maria Santos. (2010) The role of tourism public private partnerships in regional development: a conceptual model proposal, *Cadernos Ebape*, Vol.8, No.4, pp. 600-612.
  - 21) Grimble, R. & Wellard, K. (1997) Stakeholder methodologies in natural resource management: a review of principles, contexts, experiences and opportunities, *Agricultural Systems*, Vol.55, No. 2, pp.173-193.
  - 22) Haji Alizadeh, Sahar. & Mitra, Khajeh Hassani. & Ali, Amiri. (2020) A Study of the Relationship between Stakeholder Theory, Corporate Social Responsibility and Financial Performance, *Journal of New Research Approaches in Management and Accounting*, Vol. 4, No. 50, pp. 92-102 (In Persian).
  - 23) Hardy, Z. L. & Beeton, R.J.S. (2001) Sustainable Tourism Or Maintainable Tourism: Managing Resources for More Than Average Outocomed, *Journal Of Sustainable Tourism*, Vol. 9, No.3, pp.168-192.
  - 24) Hatami Khanghahi, Tohid. & vaziri, vahid. & Ebrahimian, Mehrdad. (2020) Local community perceptionsl factors influencing tourism boom in the village of Bilehdaragh Ardebil: Research in the context Q methodology, *Journal of Tourism and Development*, Vol. 9, No. 3, pp. 107-120 (In Persian).
  - 25) NASSEH, NEGIN. & TAGHAVI, LOBAT (2019) SUSTAINABLE TOURISM INDICATORS IN ACHIEVING ECONOMIC, SOCIAL, CULTURAL AND ENVIRONMENTAL VALUES: PRESENTING SOLUTIONS FOR THE DEVASTATING EFFECTS, HUMAN & ENVIRONMENT, VOL. 17, NO. 3, PP. 25-39 (IN PERSIAN).
  - 26) Pour ahmad, Ahmad. & hoseini, mahnaz. & safdari molan, amin. (2016) Evaluation of Sustainable Tourism Development Indicators on host communities Case Study: Sari, *Geographical Planning of Space Quarterly Journal*, Vol. 6, No. 21, pp. 160-172 (In Persian).
  - 27) Rahnamaei, Mohammad Taghi. (2008) Investigating the tolerance capacity of the tourist destination area with emphasis on the host community, a case study: Kelardasht, *Human Geography Research Quarterly*, No. 66, pp. 17-30 (In Persian).
  - 28) Rezaee, Ali. & Meshkini, Abolfazl. & Roknidin Eftekhari, Abodolreza. (2020) Presenting the model of religious tourism Stakeholders in Mashhad, *Journal of Urban Tourism*, Vol. 6, No. 4, pp. 129-143 (In Persian).
  - 29) Rezvani, Mohammad Reza. (2008) *Rural Tourism Development with Sustainable Tourism Approach*, Tehran: University of Tehran Press (In Persian).
  - 30) Shaterian, Mohsen. & Slavery, Younes. & Mir Mohammadi, Mohammad. (2017) Evaluation of Sustainable Urban Tourism Development Indicators Case Study: Kashan, *Applied Research in Geographical Sciences*, Vol. 17, No. 46, pp. 195-214 (In Persian).
  - 31) Sodhro, A. H. & Pirbhulal, S. & Luo, Z. & de Albuquerque, V. H. C. (2019) towards an optimal resource management for IoT based Green and sustainable smart cities, *Journal of Cleaner Production*, Vol.220, No.6, pp.1167-1179.
  - 32) Suhel, S., & Bashir, A. (2018) The role of tourism toward economic growth in the local economy. *Economic Journal of Emerging Markets*, Vol. 10, No. 1, PP. 32-39.
  - 33) Tabrizi, Nazanin. (2016) Evaluation of the performance of culinary tourism in the village of Serulat from the perspective of stakeholders (local community, experts and tourists), *Geography International and Scientific Journal of Iranian Geography Association*, Vol. 14, No. 49, pp. 294-277 (In Persian).
  - 34) Zargham Borujeni, Hamid. & Ayoubi Yazdi, Hamid. & Akbarpour, Taghi. (2011) Stakeholder participation in tourism planning and development; Status, Management and Challenges, *Conference on Tourism Management and Development, Challenges and Solutions*, Tehran (In Persian).
  - 35) Zargham Borujeni. & Nikbin, Mahnaz. (2011) Measuring the Sustainability of Tourism Development in Kish Island, *Quarterly Journal of Growth and Sustainable Development Research*, Vol. 12, No. 2, pp. 137-168 (In Persian).